

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΦΟΡΤΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΑΝΘΡΩΠΟΥ & ΦΥΣΗΣ (του Γιάννη Ζήση)

 Η σχέση του ανθρώπου με τη φύση επιβαρύνθηκε με ψυχολογικές προκαταλήψεις οι οποίες συνδέονται με:

- α. Φοβίες που υπάρχουν σε σχέση με τα ζώα και την άγρια φύση,
- β. Τη δομή λειτουργίας των σύγχρονων πόλεων ως πεδίου γκεττοποίησης του ανθρώπου απέναντι στη φύση,
- γ. Την άγνοια που υπάρχει για τη φύση και την έλλειψη εμπειρίας και επαφής του ανθρώπου με τα έμβια όντα και την ευρύτητα του οικοσυστήματος όπως και την έλλειψη γνώσης για τις λειτουργίες της φύσης και τις χρησιμότητες του οικοσυστήματος.

Όλα αυτά λειτουργούν με ψυχολογικές φορτίσεις και τρόπους. Παίζουν ένα καθοριστικό ρόλο στη σχέση του ανθρώπου με τη φύση. Αυτό το σύμπλεγμα παίζει καθοριστικό ρόλο στην ψυχολογική διάθεση του ανθρώπου απέναντι στη φύση, στη φιλική, ή εχθρική σχέση.

Η διαχείριση των όποιων εμπειριών, από λόγους φόβων υγείας και ατυχημάτων, στη σχέση του ανθρώπου με τα ζώα και τη φύση και το εκπαιδευτικό περιβάλλον διαχείρισης αυτής, καθοδηγούν τον άνθρωπο για τα επόμενα στάδια της σχέσης του με τη φύση.

Υπερβολές που διαχέονται από τα μέσα ενημέρωσης παίζουν ένα ρόλο μαζικής διαμόρφωσης των ψυχολογικών σχέσεων του ανθρώπου με τη φύση.

Απέναντι σε αυτή την κατάσταση χρειάζεται μια τέτοια επιστημονική και αμερόληπτη προσέγγιση που να αναδείξει τις πραγματικές σχέσεις και όχι τις σχέσεις που υτύνει η φαντασία μας με φιλικά ή εχθρικά χρώματα, με εντάσεις και με βίαιες αντιδράσεις.

Παράλληλα με την ιδεολογική και ηθική ωρίμαση, απαιτείται και μια ψυχολογική ωρίμαση για τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση.

Χρειαζόμαστε έναν κώδικα οικοθυμίας, δηλαδή θυμικής σχέσης με τη φύση.

Στη χριστιανική παράδοση έχουμε τα ησυχαστήρια που είναι πνευματικοί τόποι όχι μόνο «αγιοπνευματικής», αλλά και **οικοθητικής συνάντησης του ανθρώπου με τη φύση και με τα όντα του περιβάλλοντος.** Μας σώζονται αρκετές διηγήσεις για αυτές τις σχέσεις των αναχωρητών και των ησυχαστών με τα όντα της φύσης.

Αν θέλουμε να διαμορφώσουμε ψυχολογικές σχέσεις μεταξύ ανθρώπου και περιβάλλοντος που να έχουν βάθος και να θεμελιώσουμε σε αυτές ένα πιο φιλικό για το περιβάλλον πολιτισμό, πρέπει να επιδιώξουμε δυο πράγματα:

- α. να κάνουμε μια λογική διαχείριση** των σχέσεων μέσα από πραγματική γνώση, χωρίς υπερβολές
- β. να αναζητήσουμε βαθιές και διαρκείς συνθήκες ανάκτησης της σχέσης** του ανθρώπου με τη φύση.

Πρέπει να θεραπεύσουμε το σύνδρομο της γκεττοποίησης και της αντιπαλότητας, να αμβλύνουμε τις «εικόνες εχθρού» που έχουμε για τη φύση και οι οποίες είναι πανάρχαιες και καθοριστικές.

Αυτό είναι ένα γενικότερο πρόβλημα, το οποίο μάλιστα βάζει ένα νέο πλαίσιο πολιτισμικής διαχείρισης και ψυχολογίας στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων.

Ο ψυχολογικός μηχανισμός παραγωγής εικόνων εχθρότητας απέναντι στη φύση, είναι ίδιος με αυτόν που παράγει εχθρότητα μεταξύ των ανθρώπων και των κοινωνιών.

Η φύση μας πριμοδοτεί με δυο μοντέλα, το μοντέλο της ανταγωνιστικότητας και το μοντέλο της συμβίωσης.

Από την ώρα που εμείς έχουμε την ευχέρεια της νοητικής επιλογής, σύμφωνα και με τις ουσιαστικότερες ανάγκες είναι στο χέρι μας ποιο μοντέλο θα αναπτύξουμε περισσότερο. Έχοντας ξεφύγει από το σημείο που αποτελούσε κίνδυνο για τον άνθρωπο η φύση, κινδυνεύουμε πλέον ψυχολογικά, πολιτισμικά και σωματικά από τη δική μας εχθρότητα απέναντι σε αυτήν.

Έχουμε την δυνατότητα και την ευκαιρία να επιλέξουμε το συμβιωτικό μοντέλο και να καλλιεργήσουμε μια συμπαθητική και εξυπηρετική σχέση προς τη φύση. Σε αντίθετη περίπτωση πιθανότατα το οικοσύστημα θα βρει τρόπους να αμυνθεί απέναντι στην ετεροβαρή και επιβλαβή στάση του πολιτισμού μας απέναντι σε αυτήν, κάτι που ξέρει να κάνει αρκετά καλά απέναντι σε κάθε μη συμβιωτική μορφή ζωής που γεννήθηκε στην επικράτειά της.

14 Αυγούστου 2009,

Γιάννης Ζήσης, Μέλος της μκο ΣΟΛΩΝ
ioanniszisis@solon.org.gr